

IPUS4FAMILY.EU

Правни аспекти в България

Последна версия, 23.03.2017

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Тази публикация отразява само личните виждания на нейния автор и от Комисията не може да бъде търсена отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

Вредно съдържание – порнография

Порнографията в интернет, включително и детската порнография, е изключително вредно съдържание, на което детето може да попадне, когато проявява различна активност в мрежата. Порнографията, която няма защита във вид на филтри/обозначение, че е предназначена за възрастни лица, представлява нелегално съдържание.

Детската порнография е много сериозно престъпление.

Както нейното производство, притежаване, така и нейното разпространение са закононарушение в България. Порнографските материали, на чието гледане е изложено детето, могат да бъдат много вредни за него, тъй като: контактът с порнографско съдържание нарушава психосексуалното развитие на детето, може да има негативно влияние върху начина, по който възприема своето тяло, да го подтиква към прояви, които са извън нормата; да са причина светът да стане неразбираем за детето, да го заплашва и детето да престане да се чувства сигурно в него; тези материали могат да предизвикат негативни емоции, стрес, превъзбуждане; могат да повлияят на формирането на погрешни представи за заобикалящия го свят.

Деца може да бъдат накарани да гледат детска порнография, но също така може да бъдат привлечени да участват в нейното създаване. Въпреки суровите разпоредби в областта на борбата с детската порнография и международното сътрудничество в тази област, установено е, че в интернет се намират 4 милиона от този тип страници. Този брой е нараснал четири пъти от 2004 година насам.

Тревожно и същевременно много рисковано явление сред децата е sexting-ът, който се изразява във взаимно изпращане на мултимедийна информация, съдържаща еротични елементи. Такива материали лесно могат да попаднат в ръцете на извършители, които да ги

използват за комерсиални цели или за шантажиране на жертвата.

Правна информация

Различни видове злонамерени действия и злоупотреби спрямо деца и млади хора през интернет и мобилни комуникации попадат под регулацията на Наказателния кодекс,

Закона за електронни съобщения, Закона за защита на личните данни, Закона за закрила на детето, Закона за авторското право. Не всички обаче са криминализирани.

Действията, които са наказуеми, са следните:

- Установяване на контакт с непълнолетно лице с цел сексуална злоупотреба.
- Изпращане или показване на непълнолетно лице на материал с порнографско съдържание.
- Създаване, разпространяване и притежаване на порнографски материал, за чието производство е използвано непълнолетно лице (това дава възможност за съдебно преследване и на секстинга).
- Неразрешен достъп до чужда информация в интернет – чрез пробив на пароли, използване на зловреден софтуер и др.
- Заснемане на непълнолетно лице без писмено съгласие от родител или настойник.
- Разпространяване на съдържание, подбуждащо към дискриминация, насилие или омраза, основани на раса, народност или етническа принадлежност.

Законодателна рамка

Наказателен кодекс на Република България

- Според Наказателния кодекс, който предоставя в интернет информация или установи контакт с цел сексуална злоупотреба с лице, ненавършило 18 години, се наказва с лишаване от свобода от една до шест години и глоба от пет хиляди до десет хиляди лева.
- До 6 години затвор е наказанието и за извършител, който набира или принуждава непълнолетно лице да извършва сексуални действия.
- Затвор до 3 години грози онзи, който показва на ненавършило 14 години лице сексуални действия.
- Също със затвор до 3 години се наказва наблюдаването на сексуални действия, в които участва непълнолетно лице и наблюдаващият знае или предполага, че е непълнолетно.
- Затвор до шест години и глоба до осем хиляди лева за разпространяване през интернет на порнографски материал, за създаването на който е използвано лице, ненавършило 18 години, или лице, което изглежда като такова.
- Който създава, излага, представя, излъчва, предлага, продава, дава под наем или по друг начин разпространява порнографски материал, се наказва с лишаване от свобода до една година и глоба от хиляда до три хиляди лева.
- От 2002 г. в Наказателния кодекс беше въведено изцяло нова глава „Компютърни престъпления“, според която за всякакъв вид неразрешено проникване в компютър или компютърна система, разпространяване на чужди пароли, пускане на вируси наказанията могат да бъдат от няколко хиляди лева глоба до 8 години затвор.

Помощни обучителни материали по метода „Връстници обучават връстници“

Проучете дали следните постъпки са незаконни		
Ако са, бихте ли описали защо?	ДА	НЕ
<i>Петър (на 14 години) си е направил гола снимка и я е изпратил на приятелката си (също 14-годишна).</i>	Може да бъде преследвано като разпространение на детска порнография или като показване на порнография на непълнолетно лице.	
<i>„Изпратих писмо със сексуални истории на приятеля ми. Той се чувстваше малко тъжен и реших, че това може да го развесели.</i>	Текстово съдържание с порнографско съдържание също може да се тълкува като разпространение на порнографски материал.	
<i>„Моята приятелка (на 15 години) ми е изпратила своя снимка гола до кръста. Не съм я споделял с никого, не бих направил такова нещо с нея, просто ще си я запазя в моя компютър.“</i>	Притежаването на сексуално изображение на лице под 18 години е наказуемо.	
<i>„Един мой приятел публикува в Мрежата видео на един от съучениците си (18-годишен), на което той е под душа. То бе свалено веднага от стената му в социалната мрежа, но беше късно вече,</i>	Може да се преследва като уронване на личното достойнство и	

защото всеки го беше изгледал.“	нарушаване на личната неприкосновеност.	
„Един мой приятел (16-годишен) ми изпраща съобщения със сексуален характер. Аз иначе го харесвам, но тези съобщения ме притесняват.“	Изпращането на съобщения или изображения със сексуално съдържание (секстинг) само по себе си не е наказуемо, но може да се разглежда като производство и разпространение на детска порнография.	

Смятате ли, че следните действия са нарушения според българското законодателство? Какво би било наказанието за всяко едно от тях?

Действие	ДА нарушение е	НЕ не е нарушение	Наказание
Лъжливо тагване на хора в снимки		X (нарушена е само етична норма)	
Някой е арестуван за хакване на профил в социална мрежа, но не е обвинен. Въпреки това, пишете в профила си за него „Лицето X е хакер!!!!“	X (Без присъда не може да се квалифицира така извършителят. Уронване на личното достойнство.)		Глоба от 1000 до 3000 лева
Има сблъсъци в родния ви град. Вие не участвате, но публикувате на вашия профил: „Супер е, че има сблъсъци в моя град, харесва ми!“		X (нарушена е етична норма)	
Да създадеш профил във Фейсбук под друго име.		X (нарушени са правилата за ползване)	Ако във Фейсбук открият, могат да свалят профила и да наложат забрана на

			потребителя.
Момиче на 15 години се снима голо и изпраща снимките на своето гадже.	X (може да се третира като производство и разпространение на детска порнография)		Лишаване от свобода до три години и глоба до пет хиляди лева.
Да качиш икона (символ, лого, лице) със запазени права, която всеки би разпознал, без да отбележиш собствеността на правата.	X (нарушаване на авторски права)		Притежателят на правата може да заведе дело за обезщетение.
Да качиш снимка, която си направил от концерт, след като на билета е отбелязано, че е забранено видеозаснемането.		X (не е видеозаснемане и не е на изпълнител)	
Учител публикува снимка на своя клас в социалната мрежа, без да е взел съгласието на всички родители.		X (ако не е идентифицирал поименно децата, не е закононарушение, но е нарушаване на етичните норми за работа с деца)	

Внимание! Вие притежавате авторското право върху всяка снимка, която направите на друг човек на публично място.

Какво прави WhatsApp с моите снимки и къде се запаметяват те?

Приложението WhatsApp спестява пари от [SMS съобщения](#) и е достъпно за iPhone, BlackBerry, Android, Windows Phone и Nokia. Поради тази причина броя на тези, които решават да го ползват расте.

По подразбиране в WhatsApp, всички снимки и видео клипове, които получавате чрез приложението автоматично се запаметяват в устройството ви. Въпреки, че ние всички се радваме да получаваме и разглеждаме снимки и клипове в рамките на приложението, това не означава непременно, че искаме тези файлове да заемат ценно място на нашия телефон. Можете да изключите тази функция като отидете в "Settings" менюто на WhatsApp, изберете "Chat Settings" и след това изключите опцията "Save Incoming Media".

ОНЛАЙН ЕТИКЕТ ЗА РОДИТЕЛИ

- Не причинявайте на другите това, което не бихте желали някой да причини на вас, това включва голи снимки на децата от ваканцията в Созопол с братовчедите преди 20 години, изключва умалителни обръщения (особено към сина ви), изключва публикуване на нецензурни "закачки" и уронващи имиджа на човека отсреща коментари и съждения.
- Избягвайте публикуването на голи и интимни снимки - свои, на свои приятели, още по-малко на своите деца. Онлайн пространството е обществено достъпно – винаги мислете за най-лошото, когато това засяга личното ви пространство и сигурност. Преди да натиснете бутона "публикувай", винаги мислете как би реагирала собствената ви майка, ако можеше да види съобщението ви онлайн.

→ Източници:

1. Наръчник „Рисково поведение в интернет и трафик на хора“, разработен по проект „Отговорно ползване на интернет и трафик на хора“ на Фондация „Приложни изследвания и комуникации“, финансиран от Община Варна, дирекция „Превенции“, 2015г.
2. Частично са използвани материали, разработени в рамките на Европейската мрежа от центрове за безопасен интернет Insafe.
3. Наръчник за родители на дигитални деца, Книга 1-ва, 2016, Фондация „Дигиталните деца“
4. Сайт на Центъра за безопасен интернет www.safenet.bg
5. www.digital.bg